

P.L.B. VOKIETIJOS KRAŠTO VALDYBOS

INFORMACIJOS

(17a) Weinheim/Bergstr. Postfach 233, Germany

Nr. 20/95/

1954 m. rugpiūčio mėn. 19 d.

PLB Vokietijos Krašto Valdybos Informacijos yra Krašto Valdybos Organas, skiriamas spaudai rankraščio teisėmis.

Redakcijos, pašinaudojančios čia dedamomis žiniomis ir straipsniais, maloniai prašomos nurodyti šaltinį: PLB Vok. "Informacijos".

LIETUVIŲ BENDRUOMENĖ VOKIETIJOJE

Vokietijos Krašto Tarybos rinkimai

Pagal Vyr. Rinkiminės Komisijos mums patiektus duomenis, š.m. rugpiūčio mėn. 1 d. į PLB Vokietijos Krašto Tarybą balsų dauguma yra išrinkti šie asmenys:

1. kun. KELERIS, Adolfas	1356	balsais
2. ZUNDĖ, Pranas	1111	"
3. T. BERNATONIS, Alfonsas	996	"
4. GAILIUS, Viktoras	992	"
5. dr. GRINIUS, Jonas	921	"
6. GLEMŽA, Jonas	902	"
7. SIMONAITIS, Erdmonas	901	"
8. ŽILIUS, Endrius	877	"
9. KRIŠČIUNAS, Juozas	731	"
10. kun. BUNGA, Antanas	730	"
11. kun. dr. AVIŽA, Jonas	721	"
12. APYRUBIS, Ignas	705	"

Pirmieji šeši kandidatai yra:

1. RAIŠYS, Vladas	703	balsais
2. BATAITIS, Juozas	678	"
3. VENCKUS, Juozas	670	"
4. ŠLETERIS, Fricas	649	"
5. SURVILA, Aleksas	568	"
6. JAUNIŠKIS, Mečys	530	"

Rinkimuose dalyvavo 65 apylinkės ir pavieniai gyvenantieji lietuviai. Iš pagal atskleistus rinkimų sąrašus, turinčių teisę balsuoti 3.558 bendruomenės pilnateisių narių balsavo 2.713 arba 76%.

Eilėje apylinkių, kaip Bensheim, Rheine, Hannover, Dalheim, Wolfenbüttel, Friedrichskoog, Grumby, Schwäbisch Gmünd, Dornstadt, Bodensee, Schongau, Zirndorf, Barmstedt ir Stuttgarto pavieniai, balsavo visas 100%, tuo tarpu kai kuriose didesnėse stovyklose, ypač München, balsavusių nuošimtis tėra tarp 40 ir 60%.

Hamburgo Apylinkėje

1954.VII.31 d. visi Hamburgo lietuviai, susirinkę Altonos - Daimler trentinių stovykloje, gražiai ir išpūdingai paminėjo lietuviškos spaudos atgavimo sukaktį ir pagerbė mūsų transatlantinius lakūnus a.a. Darių ir Girėną.

Ta proga kun. P. Girčius atlaikė iškilmingas pamaldas, o lakūnas Edvardas Firinauskas plačiai papasakojo savo Lietuvos lakūno, 1933-36 m. išgyvenimus. Išsamioje kalboje nušvietė Dariaus ir Girėno didvyrišką žygį bei jų tragišką mirtį Soldino miške.

Patrijotiškus eilėraščius apie Darių ir Girėną padeklamavo Vida Pasekėlytė, o apie knygnešius Petras Pasekėlis.

Oficijaliaji minėjimo dalis buvo užbaigta gražia ir turininga paskaita apie lietuviškosios spaudos laisvės atgavimą bei jos reikšmę. Jos metu prelegentas Paulius Lichutinas turėjo progos nevienam abejingai lietuviškos knygos atžvilgiu nusiteikusiam tautiečiui tinkamai nušviesti knygnešių nepaprastą reikšmę Lietuvos laisvės atgavimui. Po šios paskaitos daugelis pasijuto susigėdinęs, kad jie čia, trentyje, išėjo iš tėvų bei protėvių praminto kelio, neprenumeruodami lietuviškų laikraščių ir neskaitydami lietuviškos maldaknygės ar knygos. Galinčiai sugiedotas Tautos Himnas visus pažadino naujam gyvenimui, naujiems lietuviškiems žygiams.

Vėliau vyko rinkimai į Hamburgo lietuvių apylinkės valdybą. Šiomet naujon valdybon pateko: E. Čerkus, E. Pasekėlis ir E. Lipšys. Į revizijos komisiją: Pranas Sadžius, Petras Stončelis ir Izidorius Sragauskas.

Vakare gi, ta pačia proga, buvo lietuviškas pobūvis su šokiais, loterija bei bufetu. Jaukioje šeimyniškoje nuotaikoje daugelis lietuviškojo jaunimo gražiai praleido laiką. Vyresnieji, stebėdami jaunimą, prisiminė savo jaunystę laisvoje Tėvynėje ir apgailestavo, kad jų vaikai čia neturi to, ką jie turėjo. Loterijos metu visi buvo akylūs jieskoti laimės. Didesnė laimė ši kartą aplankė kun. P. Girčių, laimėjusį foto aparatą ir Martą Šližaitytę, laimėjusią neblogą armoniką. Kiti pasitenkino mažesniais laimikiais.

Visas vakaras praėjo labai puikioje lietuviškoje nuotaikoje. Visi buvo linksmi ir laimingi, pagyvenę savo Tautos praeitimi. Visa tai atnešė ne tik dvasinės, bet ir materijalinės naudos. Pelnas pinigais yra paskirtas lietuviškiems reikalams.

Tvarkos palaikyme ir programos pravedime labiausiai pasidarbavo: J. Valaitis, E. Čerkus, M. Lingienė, Z. Duseika, P. Sadžius ir kiti bendriems lietuviškiems reikalams pasišventę tautiečiai.

Šatrijos vardo stovykla Huttenfelde

PLB Vokietijos Krašto Valdybos rūpesčiu, Vasario 16 Gimnazijos patalpose rugpiūčio 3-17 d. veikė lietuvių jaunimo vasaros stovykla, į kurą suvažiavo 64 jaunuolės bei jaunuoliai iš Hamburgo, Neustadto, Lubecko, Oldenburgo, Seedorfo, Lebenstedto, Hanau, Stuttgarto, Memmingeno, Rosenheimo ir Augsburga. Stovyklos vadovybę sudarė: M. Jauniškis, vyr. skautė L. Zandovaitė, Bobkaitis, Sadržius ir Gešventas.

Stovykla suorganizuota ne konfesiniais pagrindais. Čia stovyklavo evangelikų ir katalikų vaikai. Vadovybė siekė, kad stovyklaujantis jaunimas ne tik pailsėtų ir sustiprėtų kūnu, bet ypač kreipė dėmesį į jaunimo lietuvių jausmų sustiprinimą. Jaunimą stengtasi auklėti tolerancijos, solidarumo bei draugiškumo dvasioje, kaip dera lietuvių bendruomenės stovyklai.

Nuo 7 val. ryto iki 22 val. vakaro, su trumpomis pertraukomis, čia sportuota, žaista, mokyta dainavimo, tautinių šokių, lituanistinių dalykų ir kt. Kartas nuo karto surengtos iškylos ir nuotaikingi laužai. Visą dieną gimnazijos rajonas skambėjo klegesiu, juoku ir dainavimu. Mergaičių vadovė L. Zandovaitė buvo tartum stovyklos dvasia. Ji vadovavo mergaičių mankštai, žaidimams, mokė tautinių šokių ir dainavimo, pravedė laužus, slaugė susirgusius ir t. t.

Stovyklos maistas buvo visiškai geras ir pakankamas. Stovyklautojai, rašydami laiškus namiškiams, dėliaugėsi geru maistu, linksma stovyklos nuotaika, rengiamais laužais ir kitais parengimais. Daugelis vaikų pageidavo, kad stovyklavimas būtų pratęstas.

Mokytojas Gailius talkininkavo pravedant mankštą ir žaidimus, o programoj numatytam lituanistikos kursui praeiti - gimnazijos direktorius dr. Literškis, Venclauskas, Motgabis ir kiti mokytojai. Vaikų maitinimo ir kitais ūkiniais reikalais rūpinosi Gešventas.

Rugpiūčio 7 d. stovyklą aplankė Vyk. Tarybos pirmininkas ir IIT Valdytojas K. Žalkauskas, URT Valdytojas dr. Karvelis ir PLB Vokietijos Krašto Valdybos pirmininkas Pr. Zundė. Pastarasis stovyklą pakartotinai aplankė rugpiūčio 10 d., susipažindamas su jaunimo padaryta laike stovyklavimo pažanga ir jo stovyklavimo sąlygomis.

Vasario 16 Gimnazijos pastogė vasaros atostogų metu priglaudė stovyklavimui gražų lietuviško jaunimo būrelį, iš kurio gal ne vienas kitais mokslo metais grįš jau kaip šios gimnazijos mokinys.

Vargo mokyklų mokytojų kursai

Vokietijos Kr.-V.-ba rugpiūčio 11-16 d. prie Šatrijos vardo lietuvių jaunimo vasaros stovyklos pravedė vargo mokyklų mokytojams kursus, į kuriuos iš visos Vokietijos suvažiavo 11 mokytojų. Tokie kursai buvo reikalingi ir pedagoginiu ir organizaciniu atžvilgiu, nes kai kur sunkaus mokytojų amato griebėsi, nesant specialistų, visokių profesijų žmonės, nuoširdžiai dirbdami kaip mokytojai, auklėdami vaikų lietuviško auklėjimo ir mokymo darbą. Jiems buvo reikalingos nors pagrindinės pedagoginės žinios. Be to, organizaciniais ir praktiškais klausimais jie turėjo progos per šiuos kursus ir užbaigiamąją konferenciją pasidalinti mintimis ir patyrimais ir išsiaiškinti visus rūpimus klausimus.

Kursai praversti labai darbščioje dvasioje. Dalyviai klausėsi

paskaitų ir dalyvavo kursų darbuose. Jų programai praversti turėjo aukotis Vasario 16 Gimnazijos mokytojai. Kursų vadovu buvo gimnazijos mokytojas A. Venclauskas. Talkininkavo gimn. mok. A. Giedraitis, Motgabis, Gailius. St. Vykintas skaitė apie literatūros dėstymą vargo mokyklose.

Su mokytojais buvo taip pat praverstos ir parodomosios pamokos su jų analize.

Šatrijos vardo stovyklos ir kursų baigiamasis aktas

Sekmadienį, rugpiūčio 15 d. oficialiai užbaigiant stovyklą, jos vaikučiai davė nemažam svečių būriui, gražiai atliktą programą, kuri kitą dieną buvo ištraukomis pakartota vokiečių laikraščių reporteriams, susidomėjusiems šiame lietuvių mokslo židinyje lietuvių varomu kultūriniu darbu.

Svečiai, jų tarpe Krašto Valdybos ir gimnazijos atstovai, buvo nustebinti per trumpą laiką gražiai išmoktų ir atliktų nemažu dainų, eilėraščių ir tautinių šokių repertuaru.

Menuilstama, vaikučių mėgiama ir klausoma vadovė per visą laiką jiems buvo jų jaunoji sesutė, vyr. skautė Zandovaitė. Tai dar vienas pavyzdys, kaip savoje mokykloje ir tremty išauklėjamos jaunos energingos jėgos, jau pavaduojančios savuosius auklėtojus. Tokia jėga prašvito v. sk. Zandovaitė, sugebėjusi gražia nuotaika ir rimtu darbu per dvi savaites sudaryti vaikų ansamblių, atlikusių noriai ir linksmi visą programėlę.

Visi vaikučiai buvo apdovanoti šios stovyklos prisiminimui specialiai pagamintais prisegamais ženkleliais, o dviejų stovyklų, Hanau ir Stuttgarto, kambariams, kurių įnamiai ypatingai rūpestingai dalyvavo visuose parengimuose, paskirtos premijos. Vyr. skautė Zandovaitė prisiminimui gavo Krašto Valdybos dovaną, gražų albumą, o kursų dalyviai Krašto Valdybos pirmininką, p. Pr. Žundę, apdovanojo gėlėmis, gi kursų vadovą, gimn. mok. Venclauską, gražia tautine juosta.

Stovyklos ir kursų pravedimui turėta apytikriai išlaidų 5.000 DM. Lėšų gauta per BALF'ą 1.000 DM, iš VLIK'o Vyk. Tarybos 800 DM, iš Lietuvos Raudonojo Kryžiaus 300 DM, iš Tautinių Korporacijų Sambūrio Clevelande 125,10 DM ir iš BALF'o maistu. Krašto Valdybos pastangomis, gautas iš Free Europe Citizens' Service pažadas padengti didžiąją išlaidų dalį.

Motinos laiškas

Atsitiktinai mums patekusiame vienos motinos atvirlaiškyje, rašytam savo dukrai, esančiai jaunimo vasaros stovykloje Hüttenfelde, tarp kitko rašoma: "Aš džiaugiuos, kad tu keturiis svarus priėmėi. Miela Marta, tu rašai, kad tu nori ten pasilikti. Jei visi lieka, tai tu gali pasilikti".

Šis laiškas, vaikų išvaizda ir nuotaika rodo, kad stovykla jaunimui suteikė netik materialinės bet ir dvasinės naudos.

ĮVAIRIOS BENDRUOMENĖS ŽINIOS

LEBENSTEDT Iš čia šiemet išvyko į vasaros stovyklas apie 30 vargo mokyklos mokinių. Vieni jų leidžia atostogas gražioje Bavarijoje: Augsburg-Holzhausen-Jugendheim, o kiti

- 5 -

Vasario 16-tos Gimnazijos nuosavoje kolonijoje.

- NEUSTADT/Holst., 1954. VII. 25 d. įvykusiame lietuviškame susirinkime į BALF'o Šalpos Komisiją labai tvarkingai ir taikingai buvo išrinkti: pirmininku - V. Majeris, nariais - E. Pacas, M. Petkevičienė, F. Urbaitis ir M. Ilgaudas.
- PINNEBERG Nepaprastai gražią karitatyvinio darbo vagą varo P. Funkienė. Kiekvieną mėnesį ji sugeba suorganizuoti įvairius pobūvius, kurių metu ji apdovanoja jaunimą ir senelius gėrybėmis, suorganizuotomis per norvegų, danų, anglų ir kitų kraštų labdaringas draugijas. P. Funkiene didžiuojasi ne tik lietuviai, bet ir kitataučiai, nes ji visiems lygiai su tokiu pat pasišventimu patarnauja.
- WEHNEN Tautos šventės proga žada aplankyti vietos lietuvius J. E. Vyskupas Dr. Vincas Podolskis. Visi katalikai, norį priimti Sutvirtinimo Sakramentą, registruojasi pas savo kapelionus. Į šias iškilmes žada atvykti nemaža lietuvių iš Neustadto, Lübecko, Hamburgo, Geesthachto ir kitų didesnių lietuviškų kolonijų.
- WOHLDE, Kr. Schleswig. Jau keleri metai čia gyvena su savo mamyte savo laiku pasižymėjęs katalikų veikėjas Jokūbas-Vytautas Gerasimavičius-Rasimas. Apylinkėje yra nemaža lietuvių, kurie nepriklauso mūsų bendruomenei. Jie yra dar puikūs lietuviai, mielai pasiskaito lietuvišką laikraštį ir nuoširdžiai pasikalba bendrais mūsų reikalais.
- HORSTEDT Čia vyresniojo miškininko pareigas eina A. Požėla, kuris labai gražiai augina savo du sūnus, nuoširdžiai rūpinasi lietuviškos gimnazijos reikalais, palaiko lietuvišką spaudą ir gyvai interesuojasi tolimesne mūsų Tautos raida.
- DELMENHORST Jaunas lietuvis H. Sterbys gyvai pasireiškia kaip gabus boksininkas. Keletą kartų sėkmingai apgynė savo klubo spalvas net Olandijoje ir kitur. Savo tvarkingu gyvenimu ir darbu pelno duoną savo pasenusiai motinai ir gražiai atstovauja lietuvius svetimųjų tarpe. Mėgsta spaudą ir domisi mūsų bendrais reikalais.

MŪSŲ MIRUSIEJI

A. A. Morta Pečiulaitienė

Negailestingoji mirtis išplėšia iš mūsų tarpo vieną po kito senosios kartos lietuvius veikėjus, kurie ir sunkiausiomis sąlygomis, svetimame krašte, palaužta sveikata, senatvės varginami, bet nepalaužti dvasia toliau dirbo visuomeninį darbą.

Tokia asmenybė buvo a. a. M. Pečiulaitienė, ilgametė lietuvių bendruomenės Kalūbbes apylinkės seniūnė. Mažame Schleswig-Holsteino kaimelyje ji su didele drąsa ir ištverme suglaudusi laikė kelias Mažosios Lietuvos susipratusias šeimas lietuviškame ratelyje, viešai pasisakydama esanti lietuvė, ragindama savos apylinkės lietuvius gerbti ir mylėti savo kalbą ir svetimame krašte, rūpindamasi visais lietuviškais reikalais ir juos senatvėje, iš mažos savo pašalpos net materialiai remdama.

A. a. Morta Pečiulaitienė, gimusi Gaigalaitė, jau nuo mažų dienų buvo susipratusi ir veikli lietuvė. Ir jos santuoka su Klaipėdos

neabejotinai turės didelės reikšmės Lietuvos ir lietuvių bylai šiame krašte. Iki šiol pasirodę trys numeriai /po 600 egz./ buvo labai šiltai sutikti ir panaudojami itališkoje spaudoje. Biuletenio leidimą finansuoja VLIK-as.

Viena didžiausių kliūčių platesnei propagandinei veiklai yra lėšų stoka. Iš mažo skaičiaus Italijoje esančių lietuvių daugumas patys yra reikalingi paramos. Esame dėkingi VLIK-ui, skyrusiam 100 dol. Nepriklausomybės Šventei paminėti bei antra tiek tuo pat tikslu suaukojusiems daliai Romos lietuvių. Iš Diplomatinės Tarnybos Italijos Lietuvių Bendruomenė pinigines paramos negauna.

Italijos lietuvių šalpa rūpinasi BALF-o Įgaliotinis Italijai kun. dr. J. Vaišnora.

Jau devinti metai Vatikane veikia lietuviška radijo valandėlė. Nuo vienos transliacijos į dvi savaites šiuo metu ji padažnėjo iki penkių kartų į savaitę po 15 minučių. Be to, Vatikano Radijo siųstuvus kasmet specialiomis pusės valandos programomis paminėdavo Nepriklausomybės Šventę ir Lietuvos Globėją Šv. Kazimierą. Jau yra pažadėta ir artimiausiu laiku bus turima kasdieninė 15 min. transliacija su mėnesiniu pamokslu lietuvių kalba iš Šv. Petro Bazilikos. Šią valandėlę veda kun. dr. V. Kazlauskas.

Ketvirtį metų taip pat ir Romos Radijas skiria kasdien 20 min. lietuviškai valandėlei, kurią nuo pat pradžios veda dr. J. Gailius. Nepriklausomybės Šventės proga Romos Radijas skirdavo lietuvišką valandėlę lietuviškoms dainoms itališkai publikai.

LENKŲ BENDRUOMENĖJE

Lenkų organizacija Vokietijoje

Tremtiniai lenkai Vokietijoje susiorganizavo maždaug tais pačiais pagrindais, kaip ir lietuvių bendruomenė, o savo organizaciją registravo vokiečių teisme. Skirtumas su lietuvių bendruomenės organizacija yra apylinkių skaičiuose ir tebeegzistuojančiose keturiose apygardose, kurių lietuvių bendruomenėje nebėra.

Tuo būdu šalia Centro Komiteto, vadinamo Vykdomuoju Komitetu, kuriam pirmininkauja Dr. Janusz Zawalicz-Mowinski, yra keturios apygardos: Hamburge, su 48 apylinkėmis, Dortmunde su 36, Ludwigsburge su 40 ir Münchene su 24 arba iš viso 148 apylinkėmis. Vykdomasis Komitetas yra vyriausias ir vienintelis Vokietijos lenkų reprezentacinis organas, kuris atstovauja 52.000 lenkų, nors vokiečių žiniomis lenkų Vokietijoje yra 84.460, su kuo lenkai nesutinka, nes į tą skaičių vokiečiai įtraukė Lenkijos žydus, ukrainiečius, gudus ir pn.

Lenkų bendruomenė Vokietijoje yra pasaulinės lenkų s-gos su centru Paryžiuje narys, o toji sąjunga kontroliuoja apie 500.000 lenkų visame laisvame pasaulyje. Lenkų bendruomenė laisvame pasaulyje turi 14 laikraščių, kurių 2 išeina Vokietijoje, 2 Prancūzijoje, 1 Didž. Britanijoje, 4 JAV /iš jų vienas anglų kalba/, 2 Kana-doje, 2 Australijoje ir 1 N. Zelandijoje.

'Nelaikau Tamstos valstybės prezidentu ir kariuomenės vadu ...'

Egzilinės lenkų vyriausybės krizė dar aštrėja. Prezidentas A. Zaleskis nepasitraukia iš savo pareigų ir nepaskiria savo įpėdinio, nors savo paties iškilmingu aktu savo laiku patvirtino, kad

pagal Lenkijos konstituciją jo kadencija baigiasi 1954 m. birželio 9 d.

Prezidentą Zaleskį palaiko susidariusi vadinamoji "dvaro grupė", o jo pasitraukimo ir gen. Sosnkowskio paskyrimo naujuoju valstybės prezidentu reikalauja visos Tautos Vienybės Taryboje susijungusios lenkų tremtinių grupės, kurios taip pat primygtinai reikalauja tremties visuomenei didesnės įtakos vyriausybėje, paneigdamos politinių partijų vadovaujama vaidmenį.

Lenkų populiarusis generolas W. Anders rugpiūčio 4 d. griežtai pasisakė prieš Zaleskį, atviru laišku Zaleskiui, kaltindamas jį konstitucijos laužymu. Gen. Anders konstatuoja, kad Zaleskis neturįs lenkų pasitikėjimo, o jo noras išlikti toliau prezidentu neturįs nei moralinio, nei politinio pagrindo. "Giliai apsvarstęs susidariusią situaciją, tvirtinu, kad Tamsta nebegali eiti Valstybės Prezidento pareigų, ir, sąžinės vedamas, skelbiu, kad nelaikau Tautos Valstybės Prezidentu ir karo jėgų viršininku" - taip baigia savo kreipimąsi gen. Anders.

P A J I E Š K O:

1. Bronė Gornaitė-Jurgans ir Julė Gornaitė-Sterbienė savo gimines
Jurgį MAČIULIONĮ,
Valę GORNAITĘ-MAČIULIONIENĘ,
Vladą BAKUNĄ.
2. Ona Sledersienė - savo sūnų Bronių SLEDERSĄ.
3. Dičmanų šeima - savo giminaitį kun. ZDANAVIČIŲ, emigravusį Amerikon.
4. Petras Jusionis - savo žmoną Stanislavą JUSIONIENĘ-BUTKUTĘ, gim. 1919.III.4, vaikus: Johanną, gim. 1942.X.2, Algimantą, gim. 1944.II.23.

VASARIO 16 GIMNAZIJOS SKELBIMAS

Vasario 16 Gimnazijai reikalingi istorijos ir biologijos mokytojai. Kandidatai gali būti tik istorikai ar biologai, kurie turi pedagoginės praktikos ir yra išlaikę pedagoginius egzaminus. Suinteresuoti asmenys kreipiasi į Vasario 16 Gimnazijos vadovybę. Pamokų skaičius didelis. Kelionės išlaidas apmokės gimnazija.
Adresas: Litauisches Gymnasium, /16/ Hüttenfeld, Post Lampertheim, Germany.

Leidyklos "Bendrija" skelbimas

Leidykla "Bendrija" išleido Dr. A. Šešplaukio "Pratiminę Lietuvių Kalbos Gramatiką". Mokyklai ir namams.
Turinyje: Žodžio daly, kalbos daly ir pagrindiniai sintaksės dalykai; ištisinis sakiny, sudėtiniai sakiniai, skiriamieji ženklai.
Gramatikos kaina: a/ minkštais viršeliais - E 0.7.6, \$ 1,25, DM 4,50.
b/ kietais viršeliais - E 0.3.6, \$ 1,50, DM 5,30.

Užsisakyti galima: Leidykla "Bendrija", Weinheim/Bergstr., Schliessfach 233, Vokietija.